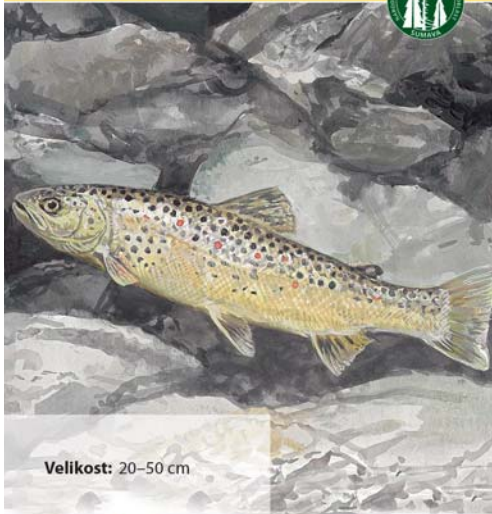

Velikost: max. 13 cm
Kriticky ohrožený druh

Perlorodka říční

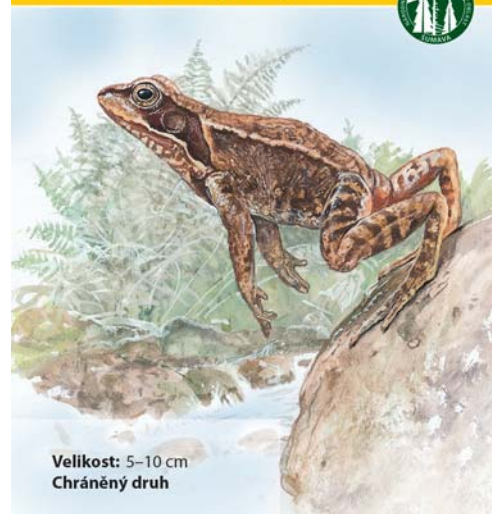
Margaritifera margaritifera
Flussperlmuschel / Freshwater pearl mussel

Velikost: 20–50 cm

Pstruh obecný potoční

Salmo trutta fario
Bachforelle / Brown Trout

Velikost: 5–10 cm
Chráněný druh

Skokan hnědý

Rana temporaria
Grasfrosch / European Common Frog

Velikost: 27–35 mm

Potápník vroubený

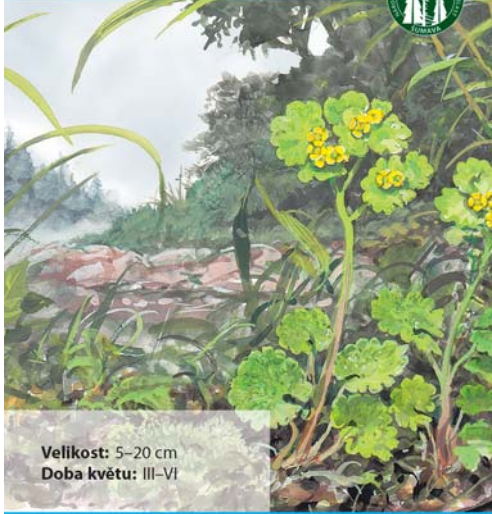
Dytiscus marginalis
Gelbrandkäfer / Great Diving Beetle

Velikost: 7–21 mm

Chrostík

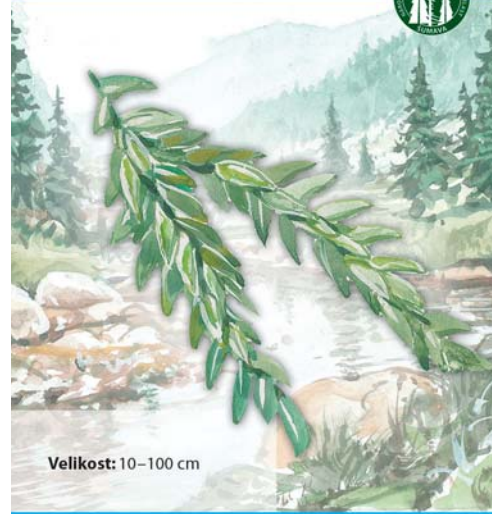
Trichoptera
Köcherfliegen / Caddisfly

Velikost: 5–20 cm
Doba květu: III–VI

Mokryš střídavolistý

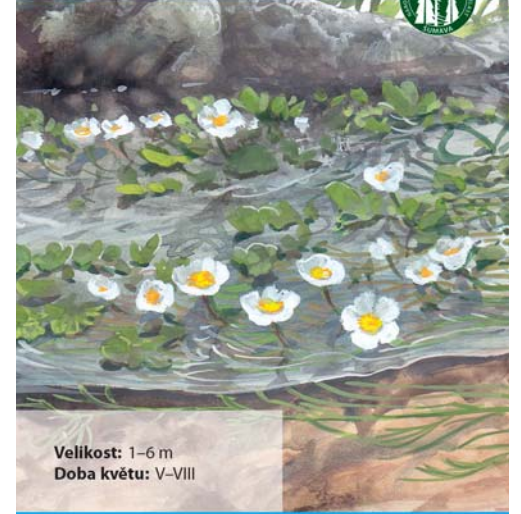
Chrysosplenium alternifolium
Wechselständiges Milzgeran / Alternate-leaved Golden-saxifrage

Velikost: 10–100 cm

Pramenička obecná

Fontinalis antipyretica
Quellmoss / Antifever Fontinalis Moss

Velikost: 1–6 m
Doba květu: V–VIII

Lakušník vzplývavý

Batrachium fluitans
Flutender Hahnensfuß / River Water-crowfoot

Název: Potápník vroubený

Třída: hmyz **Řád:** brouci **Čeleď:** potápníkovití
Délka života: Déle než jeden rok.

Mládata: Samička klade od března do května do pletiva vodních rostlin vajíčka – až 1 000 vajíček během 10 týdnů. Kládělkem nařízne pletivo, vloží do něj vajíčko a štěrbinu zalepí. Dorostlá larva měří 60–80 mm. Larva opouští vodu a kuklí se v zemi, pod kameny či ve starém dřevě.

Potrava: Pulci obojíživelníků, hmyz a jeho larvy, plži, kroužkovci, nemocné ryby. Požírá i mrtvé ryby. Larva loví jen živé organismy, které vysává.

Popis: Patří k našim největším potápníkům. Samec má hladké krovky a na předních nohách tzv. přísavky. Krovky samice jsou výrazně hustě podélně ryhované, některé samice mají krovky hladké jako samci. Samice ale nikdy nemá přísavky na předních končetinách. Brouk dýchá vzdušnicemi, proto musí občas připlout k hladině. Vzduch nabírá vrcholem zadečku.

Výskyt: Měličí stojaté vody s bohatým rostlinstvem – rybníky, tůně, malá jezera, slepá ramena řek.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Lakušník vzplývavý

Třída: dvouděložné rostliny **Řád:** pryskyřníkotvaré
Čeleď: pryskyřníkovité

Ekologie a rozšíření: Roste pouze v tekoucích vodách řek a potoků, zvláště v tocích s hrubým šterkovitým dnem. K čistotě vody je tolerantní, ale v čistých a kyslíkem bohatých vodách tvoří nejrozsáhlejší porosty. V ČR je hojný, v nížinách a pahorkatinách se vyskytuje téměř ve všech řekách. Ve vyšších polohách, např. na Šumavě, je vzácný.

Popis: Vytvrálá vodní bylina tvořící dlouhé lodyhy. Listy nitovité, dělené v cípy, 8–25 cm dlouhé, rovnoběžně splývající na vodě. Ponořené listy jsou řapíkaté, po vyjmutí z vody se cípy na konci sbalí do štětičky. Plovoucí listy většinou chybějí. Květy 1–2 cm v průměru, jednotlivé, dlouze stopkaté, korunní lístky bílé na bázi se žlutou skvrnou, vykvétají nad hladinou a jsou opylovány hmyzem. Plodem je souplodí nažek, které se rozšiřují vodou (tzv. hydrochorie), ale tato rostlina se rozmnožuje převážně vegetativně, odtrženými částmi lodyh.

Jako řada vodních rostlin s dlouhými vzplývavými lodyhami je považován za kadeře vodních vil nebo vodníků.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Skokan hnědý

Třída: obojíživelníci **Řád:** žáby **Čeleď:** skokanovití
Délka života: 10–18 let

Mládata: Rozmnožování probíhá v březnu až dubnu. Vajíčka po nakladení samicí plavou na hladině v chomáčích, které obsahují stovky až několik tisíc kusů vajíček. Snesou noční mrazy. Pulci se líhnou po 3–4 týdnech a za 2–3 měsíce se vyvinou v žabku velkou asi 1,5 cm. Pulec před metamorfózou (přeměnou v dospělou žabu) měří asi 3 cm.

Hlas: Samci v období páření lákají samičky tlumeným mručivým „uorrTTTTT-uorrTTTTT“.

Potrava: Dospělci se živí hmyzem a jeho larvami, slimáky, žížalami, pavouky, stinkami. Pulci jsou převážně býložraví, rohovitými zoubky seškrabávají nánosy řas ze dna a ponořených předmětů.

Popis: Pro skokana jsou typické dlouhé, svalnaté zadní končetiny – zvládne skoky i 1 metr dlouhé, skvěle plave. Barva hnědá v různých odstínech, s tmavými skvrnkami. Zadní nohy má pruhované, břicho bělavé s tmavším mramorováním. Dříve byl využíván jako laboratorní zvíře a hojně loven pro „žabí stehýnka“.

Výskyt a způsob života: V období rozmnožování ve stojatých vodách, jinak nejčastěji v lesích od nížin až do hor. Je velice přizpůsobivý prostředí. Zimuje na souši i ve vodě od konce října do března až dubna. Koříst uchopuje čelistmi nebo ji loví lepčavým vychlípitelným jazykem.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Pramenička obecná

Třída: mechy **Řád:** rokytotvaré

Ekologie a rozšíření: Lesní potůčky i stojaté vody, chladnější čisté vody. Roste na celém území ČR, v nížinách i v horských oblastech.

Popis: Pramenička patří mezi vodní mechy. Roste přichycená k podkladu, např. ke kamenům ve vodě. Lodyžky vyrůstají v dlouhých splývajících a bohatě větvených svazcích. Lístky dosahují délky 4 až 9 mm, nemají žebro, uspořádané ve třech řadách, částečně se překrývají, v polovině jsou podélně prohnuté, takže tvoří ostrý kýl. Jsou vejčité podlouhlé, celokrajné, tuhé a úzké, aby odolávaly tekoucí vodě. Štět je dlouhý 1 až 5 mm a vyrůstá z postranních krátkých větviček, takže vejčité tobočky rostou zdánlivě vzpřímeně mezi lístky. Výtrusy dozrávají v létě. Tento mech se kdysi používal k vycpávání mezer v roubených chalupách a věřilo se, že zabrání požáru. Dnes víme, že v suchém stavu hoří stejně jako ostatní druhy mechů.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Pstruh obecný potoční

Třída: ryby **Řád:** bezostní **Čeleď:** lososovití
Délka života: 3–5 let

Mládata: Klade 4–5 mm velké červené nebo oranžové jikry do oválných jamek, které vytloutká břichem. Ke tření dochází v říjnu a listopadu a závisí především na teplotě vody. V přírodních podmíncech dochází k líhnutí larev v únoru až březnu.

Potrava: Vodní hmyz, hmyz spadlý na hladinu, menší ryby, pulci.

Popis: Nejnámější a nejhojnější forma pstruha obecného. Silné čelisti jsou opatřeny drobnými zuby. Pro pstruha je klasická tuková ploutvička. Na hřbetě, bocích i na hřbetní a tukové ploutvičce bývají červené skvrny, které jsou většinou na bocích světle olemovány. Někdy tyto skvrny mohou chybět, nebo mají jiný odstín. Samci mají delší hlavu než samice. Do míst ke tření, do tzv. trdlišť, dlouze migrují, přičemž jsou schopni překonávat poměrně vysoké vodní překážky, jako jsou vodopády a jezy. Pstruh potoční je citlivý na znečištění vody.

Výskyt: Obývá studené a dobře prokysličené vody s kamenitým a šterkovým dnem. Důležitým faktorem pro jeho výskyt je zejména teplota vody, její čistota a obsah kyslíku ve vodě.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Mokřýš střídavolistý

Třída: dvouděložné rostliny **Řád:** lomikamenotvaré
Čeleď: lomikamenovité

Ekologie a rozšíření: Stinná vlhčí místa podél potoků, lesní prameniště, úžlabiny s vyvěrající vodou, mokré horské louky a lesy. Vyskytuje se roztroušeně až hojně v podhorském a horském stupni Šumavy.

Popis: Vytvrálá světlezelená až žlutozelená rostlina. Oddenek krátký s dlouhými tenkými výběžky. Lodyha je křehká, zpravidla trojhranná. Přízemní listy dlouze řapíkaté, čepel je okrouhlá, na bázi hluboce srdčitá. Lodyžní listy nasedají krátkým řapíkem, jsou střídavé, ledvinovité, na okrajích vroubkované, horní nažloutlé. Ve vrcholovém květenství s mohutnými podpůrnými listeny jsou čtyřčetné květy bez korunních lístků, jen s výraznějšími žlutozelenými cípy kalichu. Květy přisedlé, v průměru měřící 4–5 mm. K opylení dochází hmyzem nebo drobnými slimáčky, časté bývá i samoopylení. Za květu mohou rostliny na jaře vytvářet souvislý žlutozelený koberec. Plody jsou tobočky s hladkými lesklými červenoohnědými semeny. V minulosti používán proti nemocem sleziny, odtud pochází jeho starší název sleziník. Léčivé účinky však nebyly prokázány.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Perlorodka říční

Třída: mlži **Řád:** velevrubí

Délka života: Dožívá se 30–50 let v prostředí chudém na živiny a 80–140 let v prostředí bohatém na živiny. **Potrava:** Živí se filtrací detritu (zpracovaný rostlinný opad z nadzemních i podzemních částí rostlin) z proudící vody.

Vývoj: Po oplodnění vajíček vypouští dospělá perlorodka své larvy zvané gluchidie volně do vody. Malé části larev se podaří uchytit na žábách pstruhů, kde žijí necelý rok jako parazitě. Poté z žaber odpadnou, a pokud spadnou na vhodné místo, dobře zásobené výživnou potravou, zahrabou se půlmilimetrové perlorodky do sedimentu. Zde žijí a rostou až do věku zhruba 10 let. Poté se pozvolna vymoří a vytvoří kolonie. Ve věku 10–20 let se začínou rozmnožovat.

Popis: Jedná se o nejnámějšího velkého mlže v České republice. Lastura perlorodky připomíná tvarem a velikostí známou škebli rybníčnou, ale na rozdíl od ní je celá černá a žije pouze v tekoucích vodách. Ochranná opatření pro tento živočišný druh mohou zajistit záchranu mnoha dalších ohrožených druhů.

Výskyt: Existence perlorodky říční je zcela závislá na specifickém zachovalém přírodním prostředí. Zejména mladá stádia vývoje perlorodky jsou velmi citlivá na znečištění vody. Na našem území se perlorodka vyskytuje v povodí horního toku Vltavy (dříve i Otavy), Blanice, Malše a jejich přítocích.

Ilustrace: Pavel Procházka

Název: Chrostík

Třída: hmyz **Řád:** chrostíci

Mládata: Samičky kladou vajíčka přímo do vody. Ta jsou pokryta rosolovitou hmotou, která je chrání před vyschnutím a nepřáteli. Larvy si staví schránky z nejružnějšího materiálu, který je charakteristický pro daný druh. Tímto materiálem může být písek, jehličí i schránky jiných živočichů. Obvykle se šestkrát svlékají. Poté se zakuklí. Po dvou dnech je kukla pohyblivá. Toto stádium trvá zhruba dva týdny. Pak kukla vyplave na břeh, kde oschne, a vylihne se imago.

Potrava: Dospělci přijímají pouze tekutiny. Larvy jsou býložravé nebo loví plankton či larvy jiného hmyzu.

Popis: Larvy chrostíků jsou dokonale přizpůsobené pobytu ve vodě. Válcovité larvy si vytvářejí schránky, kterými si chrání měkký zadeček a v případě potřeby se do nich schovají. Někteří chrostíci si netvoří schránky, ale jsou volní a obvykle si spřádají hedváb-né „sítě“, do kterých chytají drobné živočichy. Larvy mají malé oči, krátká tykadla a kousací ústní ústrojí. Zadeček je měkký. Na bocích mají žábry. Na prvním článku jsou vyrůstky, které larvu přidržují ve schránce. Dospělci létají od května do srpna kolem stojatých vod. V klidu skládají křídla střechovitě na zadeček.

Výskyt: Tekoucí i stojaté vody, rozšíření – celosvětově.

Ilustrace: Pavel Procházka